

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 13 maj 1890, kl. 9 e. m.

Särskilda utskottets för behandling af förslag angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna memorial, i anledning af dels återremisser, dels kamrarnes skiljaktiga beslut rörande de af utskottet i dess memorial n:o 3 framställda förslag till sammanjemkning af kamrarnes olika beslut rörande vissa punkter af utskottets utlåtande n:o 1.

1:o.

I punkten 4:o af sitt memorial n:o 3 hade utskottet framställt förslag till sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut med anledning af hvad utskottet i punkten 5:o af sitt utlåtande n:o 1 hemställt rörande lönereglering för lärarne vid de högre och femklassiga allmänna läroverken. Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag, hafva kamrarne med afseende på detta sammanjemkningsförslag stannat i olika beslut, i det Första Kammaren bifallit detsamma, men Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, vidblifvit sitt förra beslut, i följd hvaraf sammanjemkningsförslaget förfallit, hvarför och då frågan om löneregleringen i sakens närvarande skick icke lärar böra blifva föremål för gemensam omröstning, densamma enligt utskottets åsigt förfallit, hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

2:o.

I *punkten 5:o* af sitt memorial n:o 3 hade utskottet framställt förslag till sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut med anledning af hvad utskottet i *punkten 4:o* af sitt utlåtande n:o 1 hemställt rörande införande af till statsverket ingående terminsafgifter. Sedan, enligt hvad utskottet i föregående punkt anmält, frågan om löneroglering för lärarne vid de allmänna läroverken måste anses hafva förfallit, men Första Kammaren för införandet af till statsverket ingående terminsafgifter uppställt såsom vilkor, att den af utskottet föreslagna lönerogleringen för ifrågavarande lärare fastställes, har frågan om dylika afgifters införande följaktligen enligt utskottets åsigt förfallit; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

3:o.

I *punkten 7:o* af sitt memorial n:o 3 hade utskottet framställt förslag till sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut med anledning af hvad utskottet i *punkten 9:o* af sitt utlåtande n:o 1 hemställt med afseende på ombildning af åtskilliga läroanstalter. Sedan, enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag, kamrarne med afseende på detta sammanjemkningsförslag stannat i olika beslut, i det Första Kammaren bifallit detsamma, men Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, vidblifvit sitt förra beslut, och då frågan om ifrågavarande läroverks ombildning icke lär kunna afgöras genom gemensam omröstning, har densamma följaktligen enligt utskottets åsigt förfallit; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

4:o.

I *punkten 13:o* af sitt memorial n:o 3 hade utskottet anmält, att på grund af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande tredje momentet af 15:e *punkten* af Kongl. Maj:ts proposition n:o 17, nämnda moment enligt utskottets åsigt förfallit.

I fråga om denna punkt har, enligt utskottet tillhandakommet proto-

kollsutdrag, Andra Kammaren visat ärendet åter till utskottet. Men då, enligt utskottet tillhandakommet protokollsutdrag, Första Kammaren redan lagt utskottets anmälan till handlingarna, kan enligt utskottets åsigt Andra Kammarens återremiss icke till någon särskild hemställan af utskottet föranleda; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

5:o.

I sitt utlåtande n:o 1 hade utskottet hemställt:

i punkten 26:o:

att Riksdagen må bifalla, att — under förutsättning deraf, att samtliga pedagogier, vid hvilka högre undervisning meddelas, indragas eller ombildas — ordinarie anslaget i kontant till pedagogier och folkskolor må ned sättas med 57,511 kronor, eller till 5,036 kronor; samt

att aflöningen till de på nämnda pedagogiers stat qvarstående lärare må utgå af anslaget till de allmänna läroverken; och

i punkten 27:o mom. a):

att Riksdagen, i stället för hittills å extra stat utgående anslag till de allmänna läroverken 382,975 kronor och till pedagogierna 8,750 kronor samt det till indragning föreslagna beloppet af ordinarie anslaget till pedagogier och folkskolor 57,511 kronor, må för betäckande af kostnaderna för den nya normalstaten, beräknade till 2,598,100 kronor, för ålderstillägg åt lärarne enligt den nya staten, beräknade för år 1891 till 782,550 kronor, samt för de i punkterna 18—25 här ofvan omnämnda särskilda anslagen, uppgående tillhopa till 300,951 kronor 43 öre, bevilja dels en förhöjning af nuvarande ordinarie anslag till de allmänna läroverken med ett jemnadt belopp af 734,159 kronor, dels å extra stat för 1891 40,000 kronor; kommande alltså, under förutsättning af Riksdagens bifall till hvad nu föreslagits, och med hänsyn dertill, att Riksdagens båda kamrar bifallit Kongl. Maj:ts i dess proposition n:o 1 gjorda framställning angående ersättning af statsverket med 103 kronor för en till indragning föreslagen fond vid allmänna läroverket i Karlstad, sammanlagda beloppet af anslagen till allmänna läroverken att i 1891 års riksstat uppgå till 3,641,705 kronor.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har utskottets hemställan i punkten 26:o bifallits af Första Kammaren, men af Andra Kam-

maren visats åter till utskottet, samt utskottets hemställan i punkten 27:o af båda kamrarne visats åter till utskottet.

Med anledning häraf får utskottet anföra följande:

Sedan enligt hvad utskottet här ofvan under punkt 1:o anført, frågan om lönereglering för lärarne vid de allmänna läroverken förfallit, och till följd deraf äfven förslaget om en ny normalstat för dessa läroverk, blir det nödvändigt att vid uppgörandet af en kostnadsberäkning utgå från den nu gällande staten.

Å de allmänna läroverkens nuvarande stat äro till löner och ålders-tillägg uppförda kontanta ordinarie anslag å 2,613,948 kronor 93 öre. Till följd af Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts proposition n:o 1, angående ersättning af statsverket för en till indragning föreslagen fond vid allmänna läroverket i Karlstad, bör detta belopp ökas med 103 kronor och till följd af Riksdagens bifall till hvad utskottet i punkten 11:o af sitt utlåtande n:o 1 hemställt med afseende på löneförmånerna för rektor och öfningslärare vid läroverket i Haparanda med 1,250 kronor samt till följd af Riksdagens beslut om upprättande af 8 nya lektorsbefattningar, 24 nya adjunktsbefattningar och 1 ny gymnastiklärarebefattning med 57,000 kronor eller med sammanlagdt 58,353 kronor till 2,672,301 kronor 93 öre.

Denna summa bör å andra sidan minskas med vissa belopp. Riksdagen har nemligen bifallit Kongl. Maj:ts framställning om indragning af läroverken i Vernamo och Ronneby, hvarigenom en besparing uppstår af 6,900 kronor för hvardera af de båda läroverken eller sammanlagdt 13,800 kronor. Visserligen är det ovisst, i hvad mån dessa indragningar kunna komma att under år 1891 verkställas, men då enligt Riksdagens beslut de nyupprättade lärarebefattningarna få upprättas endast i den mån medel genom de beslutade indragningarna blifva disponibla, fordras, såsom ock i statsrådsprotokollet af den 7 februari 1890 framhålles, intet särskildt anslag under 1891 för de till indragning beslutade läroverken. Enligt hvad af samma protokoll framgår, kräfvdes heller intet sådant för den till en kollega vid Ulrika Eleonoras redan indragna läroverk å indragningsstat utgående lön af 2,000 kronor. Dessutom lära från statens slutsumma böra afdragas beloppen för de af Riksdagen i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition indragna lektorsbefattningarna, nemligen 2 i Strengnäs och 1 i Vesterås, eller tillsammans 7,500 kronor.

Hvad åter Sölvesborgs läroverk vidkommer, synes icke någon ned-sättning af anslaget till löner och ålderstillägg för lärarne vid de allmänna läroverken för närvarande böra ifrågasättas med anledning af den af Riksdagen för dess del beslutade indragningen af detta läroverk, enär Kongl. Maj:t ännu icke i ärendet fattat beslut.

Sedan nämnda summa af 2,672,301 kronor 93 öre sålunda minskats

med 23,300 kronor, skulle kontanta ordinarie anslaget till löner och ålders-tillägg för lärarne vid de allmänna läroverken komma att uppgå till 2,649,001 kronor 93 öre.

Genom kamrarnes beslut i anledning af hvad utskottet i punkterna 18:o—25:o af sitt utlåtande n:o 1 hemställt, har Riksdagen beviljat åtskilliga andra ordinarie anslag, nemligen:

Djeknepenningeersättning (oförändradt anslag) kronor 4,307: 10; till ersättning för förlorad helgonskyld (oförändradt anslag) kronor 2,644: 33; till resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk (öfverflyttadt från extra stat till ordinarie) kronor 6,000; till arfvoden åt bibliotekarier (höjdt från kronor 4,542: 64) kronor 7,000; till skrifbiträden åt rektorer (höjdt från kronor 10,000) kronor 12,000; till arfvoden åt extra lärare samt till vikariearfvoden och oförutsedda behof (förut två anslag å sammanlagdt kronor 155,000) kronor 135,000; till extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till befrämjande af vapenöfningar (förut två anslag å sammanlagdt kronor 20,500) kronor 34,000; till extra arfvoden åt teckningslärare (nedsatt från kronor 36,000) kronor 28,000; till praktisk utbildning af blifvande lärare (oförändradt anslag) kronor 20,500; samt till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profårskurs är anordnad (nytt anslag) kronor 4,000; eller sammanlagdt kronor 253,451: 43.

Hela det kontanta ordinarie anslaget till allmänna läroverken bör alltså uppföras med kronor 2,902,453: 36 eller med kronor 35,010: 36 mer än det nuvarande beloppet kronor 2,867,443.

Förutom de ordinarie anslagen till de allmänna läroverken har Riksdagen jemväl anvisat ett anslag af 40,000 kronor å extra stat för 1891 till arfvoden åt extra lärare.

Hvad pedagogierna angår, hade Kongl. Maj:t föreslagit indragning eller ombildning af samtliga dessa läroanstalter och, under förutsättning af bifall härtill, att anslaget till pedagogier och folkskolor, 62,547 kronor, måtte nedsättas med kronor 57,511 till kronor 5,036 samt aflöningen till de på nämnda pedagogiers stat qvarstående lärare utgå af anslaget till de allmänna läroverken. Genom Riksdagens beslut har indragning medgifvits med afseende på de 14 pedagogier, hvilka Kongl. Maj:t till sådan föreslagit, hvaremot Riksdagen afslagit den föreslagna ombildningen af de 4 öfriga. Vid sådant förhållande befinnes den förutsättning, under hvilken Första Kammaren fattat sitt beslut i ämnet, icke hafva blifvit uppfylld. Med afseende härå, och under antagande att Första Kammaren är villig att frånträda sitt i fråga om punkten 26:o i utskottets utlåtande n:o 1 fattade beslut, i hvad det rör dels den nu uppfyllda förutsättning, under hvilken beslutet fattades, dels den af Riksdagens beslut nödvändiggjorda jemkningen i siffran, lärar ock anslaget till

pedagogierna kunna minskas med det till de sålunda till indragning beslutade pedagogierna utgående beloppet eller kronor 38,130, under förutsättning att aflöningen till de lärare, som qvarstå på dessa pedagogiers stat, må utgå af anslaget till de allmänna läroverken, hvilket kan ske, enär de nya lärareplatserna vid dessa läroverk få upprättas endast i den mån medel genom de beslutade indragningarna blifva disponibla.

Utskottet hemställer alltså:

a) att Riksdagen, Första Kammaran med frånträdande af sitt i fråga om punkten 26:o fattade beslut, i hvad det skiljer sig från utskottets nu gjorda hemställan, måtte besluta, att ordinarie anslaget i kontant till pedagogier och folkskolor må nedsättas med kronor 38,130 eller till kronor 24,417, samt att aflöningen till de lärare, som qvarstå på de till indragning beslutade pedagogiernas stat, må utgå af anslaget till de allmänna läroverken;

b) att Riksdagen måtte, i enlighet med redan fattade beslut, dels förhöja det nu med kronor 2,867,443 uppförda kontanta ordinarie anslaget till de allmänna läroverken med kronor 35,010: 36, eller till kronor 2,902,453: 36, dels å extra stat för 1891 uppföra kronor 40,000.

6:o.

I punkten 29:o af sitt utlåtande n:o 1 hade utskottet hemställt, att den inkomst af terminsafgifter, som kommer att till statsverket inflyta, må i riksstaten för år 1891 upptagas bland statsverkets inkomster under benämningen »skolafgifter» och beräknas till ett belopp af 354,500 kronor.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har denna hemställan af båda kamrarne visats åter till utskottet.

Med anledning af den utgång, frågan om införande af till statsverket ingående terminsafgifter erhållit, har, hvad utskottet i ifrågavarande punkt hemställt, förfallit, hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

Stockholm den 13 maj 1890.

På särskilda utskottets vägnar:

A. N. SUNDBERG.

*Bilaga.***Fördelning af kontanta ordinarie anslaget till de allmänna läroverken för 1891, sådant det enligt utskottets förslag skulle utgå.**

Till löner och ålderstillägg	kronor	2,649,001:	93
» djeknepenningeersättning, ej inberäknad i kontanta lönebeloppen till lärarne	»	4,307:	10
» ersättning för förlorad helgonskyld.....	»	2,644:	33
» resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk	»	6,000:	—
» arfvoden åt bibliotekarier	»	7,000:	—
» arfvoden till skrifbiträden åt rektorerna vid de högre samt vid vissa femklassiga läroverk	»	12,000:	—
» arfvoden åt extra lärare och vikarier samt för oförutsedda behof	»	135,000:	—
» extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till befrämjande af vapenöfningar	»	34,000:	—
» extra arfvoden åt teckningslärare	»	28,000:	—
» praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken.....	»	20,500:	—
» reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profårskurs är anordnad.....	»	4,000:	—
		<hr/>	
	Summa kronor	2,902,453:	36.